

Magnus Grüssinger Lund

Fransk diplomatisk redsel for tyske stridsvogner

En analyse av diplomaters argumenter og forslag under nedrustningskonferansen

Bacheloroppgave i Historie

Veileder: Mats Ingulstad

Mai 2023

Magnus Grüssinger Lund

Fransk diplomatisk redsel for tyske stridsvogner

En analyse av diplomaters argumenter og forslag under nedrustningskonferansen

Bacheloroppgave i Historie
Veileder: Mats Ingulstad
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for moderne samfunnshistorie

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Denne oppgaven vil ta for seg nedrustningskonferansen i Genève 1932-34. Denne konferansens mål var å kunne nedruste alle deltagende land på en lik måte. For at konferansen kunne starte ville man se at Tyskland var en deltagende nasjon, og ville tre ut av begrensningene satt etter første verdenskrig. Fra denne deltagelsen av Tyskland ville de vise seg en reaksjon fra de franske diplomatene allerede før konferansens start. I denne oppgaven vil det da bli sett på de franske diplomatenes reaksjon på en mulig tysk opprustning, med da det sentrale våpenet stridsvognen. Stridsvognen ville vise seg fram som ett nytt våpen fenomen under første verdenskrig, og under konferansen var den sentral i diskusjoner fra Land kommisjonen. Denne reaksjonen til de franske diplomatene vil da også beskrives ved relasjonen mellom de to landene, som årene før viser seg å være vanskelig, men tar også for seg hvordan de franske diplomater brukte denne relasjonen til Tyskland for å styrke sine argumenter innad i konferansen. bakgrunnen og tidligere forskningen i oppgaven vil legge fram da konferansens gang, stridsvognens historie og vise stridsvogns teoretikers perspektiv på stridsvognen i mellomkrigstiden, i en offensiv og defensiv stilling. Funnene til denne oppgaven vil da vise fram en sammenheng mellom bakgrunnen og diskusjonen, og viser fram hvordan franske diplomater arbeidet for å ikke gi Tyskland stridsvogner.

Abstract

This thesis will take on the disarmament conference in Geneva 1932-34. The aim of this conference was to be able to disarm all participating countries in an equal way. In order for the conference to start, it would be seen that Germany was a participating nation, and would step out of the restrictions set after the First World War. From this participation of Germany, it would show a reaction from the French diplomats even before the start of the conference. In this thesis, the reaction of the French diplomats to a possible German rearmament will be looked at, with the central weapon being the tanks. The tank would prove to be a new weapon phenomenon during the First World War, and during the conference it was central to discussions from the Land Commission. This reaction of the French diplomats will then also be described in terms of the relationship between the two countries, which in previous years proved to be difficult, but also considers how the French diplomats used this relationship with Germany to strengthen their arguments within the conference. The background and previous research in the thesis will then present the course of the conference, the history of the tank and show the perspective of tank theorists on the tank in the interwar period, in an offensive and defensive position. The findings of this thesis will then show a connection between the background and the discussion, and show how French diplomats worked to not give Germany tanks.

Innhold

Innledning.....	1
Kilder og metode	3
Bakgrunn	3
Tidligere nedrustninger imot Tyskland, og deres sette brudd på traktaten	4
Nedrustningskonferansen 1932-34.....	5
Planer fra og før konferansen.	6
Hvordan ble stridsvogner diskutert om i nedrustningspolitikken.....	8
Tidligere forskning	10
Stridsvognens start.....	10
Teoretikers syn på stridsvogner	11
Hva var sagt i konferansen?	13
Konferansens forståelse på en stridsvogn	13
Frankrikes press på sikkerhet	14
Tysklands spørreunde	15
Diskusjon.....	18
Franske relasjonen til Tyskland	18
Stridsvogns kategorier og deres satte begrensninger.....	19
Hvorfor Fransk sikkerhets krav ble mindre viktig.....	22
Utfallet av konferansen	25
Oppsummering og Konklusjon	26
Litteraturliste	29

Innledning

Etter første verdenskrig ville de seirende allierte iverksette en stor nedrustning av Tyskland og den tapende alliansen. Denne nedrustningen ville utgjøre at Tyskland ville miste alle former for offensive våpen, dvs. luft våpen, artilleri, stridsvogner, 15 cm våpen osv.¹ Bak tanken for å fjerne disse våpnene var for å kunne fjerne tysk aggresjons viljen, men fortsatt bevare nasjonen en måte for å kunne beskytte seg på ved mulige angrep.² Versaillestraktaten var forløperen til nedrustningspolitikken i 1932-34 i Genève, men Genève konferansen ville gi en ny metode for å utøve nedrustning. Kvalitative nedrustningen ville gi en fast klarhet på hvilke typer våpen man kunne ha, med dens satte begrensninger.³

Nedrustningskonferansen sin intensjon var å kunne nedruste landene til en grad hvor de kunne operere militært i en defensiv forstand, og ikke utøve offensiv makt imot andre.⁴ Konferansen satt reduksjoner på mange elementer, men samtidig ville man gi en opprustning til Tyskland, ettersom de ble en del av konferansen. Det var kontroversielt om Tyskland skulle være deltagende, ettersom mange land mente de burde fortsette å holde til traktatens nedrustning. I hovedsak var det Frankrike som ledet diskusjonen om å beholde traktaten, og gjennom konferansens prosess ville de stemme imot hver form for opprustning av Tyskland.⁵ Bakgrunnen for denne holdningen var at årene før nedrustningskonferansen ville man se Frankrike ruste seg ned til ett absolutt minimum for å kunne ha ett militær som opererte på et defensivt nivå.⁶ Bakgrunnen handlet om økonomiske situasjonen nasjonen så seg i etter første verdenskrig, og etter en nedrustning av Tyskland så de ikke en reel trussel.⁷ Dette kuttet ville tilsi ca.22% av forsvaret de hadde ifra før.

Stridsvogner er det sentrale våpenet i oppgaven som vil bli tatt for seg. Grunnen til at stridsvogner blir så viktig handler om deres mobilitet muligheter, ved å krysse flere terreng enn andre motoriserte kjøretøy.⁸ På grunn av denne mobilitets evnen, ta imot skudd ifra infanteri

¹ Borg, M. T. 1992. Reducing offensive Capabilities. The Attempt of 1932. s:148

² Borg, M. T. 1992. s:148

³ Borg, M. T. 1992. s:148

⁴ Steiner, H. A. 1933. The Geneva Disarmament Conference of 1932. s:212

⁵ Borg, M. T. 1992. s:150

⁶ Maiolo, J. 2010. Cry Havoc: How the Arms Race drove the World to war 1931-1939. s:82

⁷ Maiolo, J. 2010. s:82

⁸ Greenhalgh, E. 1992. Technology Development in Coalition: The Case of the First World War tank. s:807

soldater, og mulighet for å avfyre kraftige skudd imot militære mål, ville man se at stridsvogner ble ett viktig begrensning tema i konferansen.⁹

Franske diplomatenes syn på Tyskland har ikke endret seg siden 1870-tallet. Generelt så franskmenn på Tyskland som en angripende nasjon, og en trussel generelt for verdenen.¹⁰ Mye av dette bilde ligger i da de franske diplomaters politikk gående inn i nedrustningskonferansen i 1932. Dette trussel bilde vil man se veldig ledende inn i konferansens diskusjoner, innenfor deres store vektlegging på sikkerhet, og i senere løp i deres befestnings utrustning. Mye av deres politikk ligger i sammenheng med å styrke deres forsvarslinjer, samtidig som de vil hindre en opprustning av Tyskland, som sett i analysen over. Men hva er deres metode for å gjøre det innenfor sikkerhetspolitikken deres?

Først og fremst ligger det ved å styrke deres forsvar imot den tyske landegrensen. De lagde en befestning langs denne grensen etter første verdenskrig etter de så at Tyskland bedrev en opprustning som gikk over Versaillestraktatens begrensninger.¹¹

Denne oppgaven vil ta for seg de diplomatiske strategiene og metodene til den franske delegasjonen under konferansen i 1932-34. Den vil ta for seg hvordan den franske diplomaten snakker med konferansen om Tysklands stridsvogner, og hvilke begrensninger de legger fram. Disse utsagnene vil settes opp imot mulige strategier franske diplomater hadde for å kunne hindre en stor opprustning av Tyskland. Det vil også bli sett på hvordan den Tyske diplomaten tar imot disse utsagnene fra Frankrike, og hvordan disse samtalene tar for seg i konferansen. Ut ifra disse samtalene vil det bli sett på om det legger fram noen forer for kompromisser fra konferansen, eller om de legges fram av en nasjons diplomat.

Den franske diplomatens forslag og utsagn vil reflektere fram de ulike metodene og strategiene de brukte for å nedruste Tyskland, samt å hindre at Tyskland fikk tak i stridsvogner og muligheter for å videre utvikle dem. Ut ifra kildematerialet har det blitt formulert en problemstilling som er: Hvilke strategier og metoder brukte franske diplomater for å begrense Tyskland sine stridsvogner og hindre en opprustning?

Opgaven vil ta for seg analyse av utsagnene og se på primærkildens informasjon oppimot sekundærkildenes analyse av tematikken. Oppgaven vil bli delt opp i Bakgrunn, som

⁹ Borg, M. T. 1992. s:155

¹⁰ Davies, T. R. 2004. France and the World Disarmament Conference of 1932-34. s:770

¹¹ Davies, T. R. 2004. s:770

er delt i 2 elementer. Først om nedrustningspolitikken sin kontekst, og del to om hva som er sagt før om hvordan stridsvogner har blitt snakket om under konferansen. Tidligere forskningskapittel vil ta for seg starten av stridsvognen, samt også teoretikers syn på den nye krigføringsformen, med maskiner. Analysen vil se på forholdet mellom franske og tyske diplomater i konferansen, og metoder franske diplomater brukte for å hindre en opprustning i Tyskland, samtidig styrke sine forsvarslinjer. Diskusjonen vil ta for seg informasjonen fra analysen og bakgrunnen, og kunne gi forklaring på relasjonen mellom Tyskland og Frankrike under konferansen, samt også hva en stridsvogn bli definert som under konferansen, og dens begrensninger. Til slutt tar den opp om sikkerhets kravets overføring fra krav til politiske elementer fra den franske diplomaten.

Kilder og metode

Kilde materialet for oppgaven vil ta for seg fra Folkeforbundets arkiver fra konferansen i 1932-34. Jeg valgte disse dokumentene fordi, disse dokumentene legger fram gode samtaler mellom diplomater, og legger fram mengder informasjon av prosessene innad i konferansen. Oppgavens primær kilde er rapporten som ble utgitt fra Land kommisjonen i 1932, som ble hentet i fra Folkeforbundets arkiv. Fra arkivet vil man finne da rapporter, diskusjoner, forslag og alle dokumenter som ble vist fram og interaksjoner mellom diplomatene som var deltagende i nedrustningskonferansen. Primær kildene vil også bli sammenlignet oppimot artiklene som vil ta fram andre historikers syn, samtidig som oppgaven vil danne ett nytt et. Artiklene vil dekke utvidet informasjon som ikke vises i rapporten. Men i hovedsak vil rapporten fra land kommisjonen dekke hva de franske diplomatene legger fram i diskusjonene i konferansen. Rapporten vil også settes opp imot ekspert komiteen av land kommisjonens dokumenter som legges fram, samt også de forslagene som vises fra dette dokumentet.

Metoden for denne oppgaven vil være en empirisk kvalitativ metode. Empirisk kvalitativ metode tar for seg å analysere empirien, og ta for seg det som blir sagt som analyse materialet. For oppgaven vil denne metoden ta for seg franske diplomaters utsagn, forslag, motsvar, og diskusjoner i konferansen som materiellet. For oppgaven vil metoden også ta for seg sekundær litteraturens syn på fenomenet. Det er for å få et utvidet perspektiv til oppgaven, ved å se på hva tidligere forskninger har sett på og ta disse perspektivene i en ny vinkling.

Bakgrunn

Bakgrunnen vil legge fram den historiske konteksten til konferansen. Første delen vil ta for seg forløperen til konferansen, Versaillestraktaten, og forklare hvordan Tyskland sin situasjon ble

formet av traktaten. Denne delen vil også ta for seg fransk-tyske relasjonen, og hvordan fiendtligheten fra traktatens utfall ligger sentralt blant diplomatene under konferansen. Den neste delen tar for seg nedrustningskonferansen, hvorfor den ble lagd, hva som var grunntanken, og start planene til konferansen. den vil også legge fram 3 planer som var sentralt diskutert i starten av konferansen, og se på utfallet til disse planene. Den siste delen tar for seg hvordan stridsvogner ble diskutert i konferansen. Stridsvognene vil være det sentrale våpenet i oppgaven, og vil da fremme hva tidligere forskning vet om stridsvogner i fenomenet.

Tidligere nedrustninger imot Tyskland, og deres sette brudd på traktaten

Etter første verdens krig ville man se første store nedrustningen av Tyskland. Grunnen for at Tyskland var ett av landene som ble nedrustet var på grunn av deres makt posisjon under krigen, og før, samt at de var et av de beseirende landene under krigen.¹² Traktaten tok for seg at de beseirende landene måtte gi fra seg prosent andeler av områder de tok fra andre land under krigen, samt begrense deres militær til å fungere på ett absolutt minimum.¹³ Fra denne traktaten vil man se også en spenning mellom Frankrike og Tyskland danne seg.

Frankrike var ett av de seirende landene, og går under de fire stormaktene som holdte denne traktatens prosesser. De betydde at de hadde stor makt ovenfor utfallet av traktaten og ville kunne bestemme skjebnen til de beseirende. Man ser da at Frankrikes fokus lå på å sette sterke begrensninger av Tyskland, for å hindre dem til å bli en stormakt igjen, og mest sett hindre at den tyske hæren invaderer franske områder igjen.¹⁴ Med at Frankrike var på den seirende siden, og Tyskland var på den beseirende siden, kan man argumentere at etter traktaten ble spenningen mellom diplomatenes saker. Det ser man også ettersom at, ifølge traktaten, skulle 52% av krigsgjelden fra Tyskland gis til Frankrike, mens de resterende 48% ble fordelt mellom andre nasjoner.¹⁵ Tyske hæren ville også se seg selv fratatt all bruk av våpen som blir klassifisert om offensive våpen. Under denne kategorien er da luft våpen, stridsvogner, artilleri kanoner og krigsskip.¹⁶ Ved å frata Tyskland disse våpnene vil landets militær kunne kjennetegnes som ett ikke truende land, og vil kun fungere i defensivt forsvar, som fortalt over. Ved å skape en slik internasjonal spenning mellom Frankrike og Tyskland, vil historikere

¹² Shaw, R. 1932. The Legacy of Versailles. s:287

¹³ Shaw, R. 1932. s:287

¹⁴ Shaw, R. 1932. s:289

¹⁵ Shaw, R. 1932. s:289

¹⁶ Shaw, R. 1932. s:289

argumentere om at denne spenningen under traktatens gang ikke var med for å skape fred i Europa, eller i verden.¹⁷

Men selv med sterke begrensninger, ville man se den franske etterretnings byrået *Deuxième Bureau* finne ut at Tyskland har brutt traktatens begrensninger.¹⁸ Gjennom dette byrået fant franskmennene ut at Tyskland har for mange offiserer som ikke er i tjeneste, samtidig som det har blitt observert at Tyskland sender tyske piloter til trening i Sovjetunionen, og utvikling an nye avanserte våpen.¹⁹ Disse funnene fra byrået vil man se franske diplomater ta meg seg inn i nedrustningskonferansen i 1932 og bruke som pressemiddel med å vise dem til andre stormakter. Utfallet fra disse funnene var at man så en mer isolert Frankrike, da militært sett og politisk. Under denne tiden ville man se at Frankrike var svakere ettersom de ikke fikk deres garanterte sikkerhet av andre land. Det var fordi USA ikke ville skrive under Paris konferansens fredsavtale, hvor det sto at USA og Storbritannia ville hjelpe Frankrike med å styrke deres kystlinje, ved ett mulig Tysk angrep.²⁰

Nedrustningskonferansen 1932-34

Nedrustningspolitikken var ikke ett nytt fenomen på 1930-tallet. Man kan kalle det mer en videre bygging etter Versaillestraktaten etter første verdenskrig.²¹ Den politiske meningen bak nedrustning handler om å redusere en mulighet for å skape en væpnet konflikt.²² Resultatet etter traktaten var signert, og første verdenskrigen var ferdig ville man se at Tyskland ble en kraftig reduksjon av det tyske militæret. Det er to viktige elementer som traktaten la fram var, først og fremst at antall menn som kunne tjenestegjøre under det tyske militæret ble begrenset ned til 100 000 mann.²³ Dette reduserte Tyskland ned som stor makt etter den første verdenskrigen.

Det andre elementet fra Versaillestraktaten ville være ett forbud mot å ha stridsvogner, tunge artilleri våpen, krigsskip over 10 000 ton, militære luftvåpen og undervannsbåter.²⁴ Disse to elementene som er vist viser en sterk nedrustning av Tyskland og dens hær, og svekket deres militær i forhold til før første verdenskrig.

¹⁷ Krotz, U. 2004. Three eras and possible Futures: a long-term vie won the Franco-German relationship a century after the First World War. s:340

¹⁸ Davies, T. R. 2004. s:7

¹⁹ Davies, T. R. 2004. s:7

²⁰ Davies, T. R. 2008. s:8

²¹ Borg, M. T. 1992. s: 146

²² Gillis, M. 2012. Disarmament: A Basic Guide. s:1

²³ Jaffe, L. S. 1992. Abolishing war? Military Disarmament at the Paris Peace Conference, 1919. s:48

²⁴ Jaffe, L. S. 1992. s:48

Ved starten av Genève konferansen, juni 1932, ville man se da at Tyskland ikke var invitert først og fremst til konferansen. Ett få tall av medlemslandene av konferansen, og Folkeforbundet, mente at det ikke var en nødvendighet å ha Tyskland med i nedrustnings samtalen, fordi de mente at de skulle fortsette under traktatens krefter fra 1920-tallet.²⁵ Det denne konferansen hadde, i forhold til tidligere nedrustningskonferanser, var at de ville gi en generell likhet mellom medlemslandene i konferansen. Det betydde at Tyskland skulle tre ut av traktatens nedrustningspolitikk, og gå inn med de andre landene under Genève konferansens utfall.²⁶

Mange av de deltagende landene i konferansen var ikke helt enige om man skulle stille Tyskland på samme linje som andre deltagende land. Det største spørsmålet som stilles under likhets samtalen var om likhet ville bety opprustningen av Tyskland, og at de kunne bli en lik trussel som fra den første verdenskrigen.²⁷ Men dette spørsmålet ville konkluderes med at konferansen måtte gi Tyskland full kvalitativ likhet innen en sett dato for at konferansen kunne ta sted.²⁸ Det konferansen legger under kvalitativ likhet er da ikke antall våpen som skal være lik, men er mer hvilke typer våpen som landene skal kunne besette.²⁹ Ved at Frankrike ikke ville gi den kvalitative likheten til Tyskland, ville reaksjonen være fra tysk side den 30 mai 1932, være å forlate konferansen.³⁰ Man ville se en lik hendelse skje igjen ett år senere oktober 1933, etter at Tyskland kom tilbake til konferansen. Bakgrunnen for at Tyskland forlot konferansen nok engang ville ikke endre seg, og franske diplomater var nok engang ikke villige til å gi Tyskland denne likheten.

Planer fra og før konferansen.

Gjennom konferansen, og før konferansens start, var det planer som var innledende for deltagelse, og for en generell nedrustning. Den første var Frankrikes Tardieu plan, og senere ville man se det bli lagt fram plan fra den amerikanske president Herbert Hoover, samt Heinrich Brüning av Tyskland. Først og fremst har de franske diplomatene lagt en plan, som ville være deres ledende politiske strategi inn til konferansen. Tardieu planen var deres krav for å være deltagende gående i konferansen.³¹ Planen var presentert av Andre Tardieu, som var den franske

²⁵ Noel Baker, P. J. 1934. Disarmament. s:5

²⁶ Noel Baker, P. J. 1934. s:6

²⁷ Noel Baker, P. J. 1934. s:7

²⁸ Noel Baker, P. J. 1934. s:8

²⁹ Hansard. 1932. The Disarmament Policy. s:357

³⁰ Borg, M. T. 1992. s:150

³¹ The Brisbane Courier. 10.feb.1932. Geneva Conference, France's Attitude

utenriksministeren i 1932. Planens krav, for å få en Fransk diplomat til konferansen, handlet først og fremst sikkerhet, da i hovedsak militær sikkerhets støtte ved mulige angrep på Frankrike. Det andre kravet handlet om man skal gjennomføre en form for nedrustning skulle det stilles krav om en overføring av militært materiell til Folkeforbundet, som ett tegn på at man oppfyller pakten. Og siste kravet var at Tyskland skulle fortsette å ligge under begrensningene som ble satt til nasjonen fra Versaillestraktaten i 1919.³²

Tardieu planens krav ville ikke være med på å forme konferansens introduksjon, og formulert vekk ifra franske diplomaters inngangs politikk. 3 måneder etter konferansens start ville en mot reaksjon til Tardieu planen bli presentert fra den tyske diplomaten Heinrich Brüening. Denne planen ville da stille imot Tardieu's tredje krav, og ville gi Tyskland et større mannskap i sitt militær.³³ Planen presenterte en opprustning av Tyskland, etter landets reduksjon i militært mannskap og materiell etter Versaillestraktaten. Man ville se at denne opprustnings planen fra Brüening ikke ville gå igjennom konferansen på grunn av to elementer i planen, hvor da begge var rettet imot Frankrike. Det første elementet handlet om at Tyskland ville få større militært mannskap, med da en opprustning til 200 000 soldater, samtidig som at Frankrike var nødt til å gi fra seg alle former for tunge offensive våpen, da stridsvogner, artilleri kanoner osv.³⁴ Det var på da ett forsøk av Brüening for å få støtte av andre diplomater til å få likhet til Tyskland i soldat kapasiteten, med da ett kompromiss at alle deltagende nasjoner ikke kunne få tunge våpen.³⁵ Det andre elementet var at Frankrikes krav om sikkerhet ikke bli nevnt i denne planen, og resulterer med at den franske diplomaten ikke vil støtte denne planen.

Brüening planens avskaffelse var da en av grunnene for at Tyskland trakk seg ut fra konferansen, som blir diskutert senere i oppgaven, og når nasjonen kom tilbake ville de også legge fram strengere krav om opprustning enn før også.

Frankrikes krav om sikkerhet var sentralt i deres politikk under nedrustningskonferansen, men var kun de franske diplomatene som ville arbeide for den. Som sett i Brüening planen var dette kravet ikke tatt med i beregningen, akkurat som i siste planen presentert av President Herbert Hoover i 1932 også.³⁶ President Hoover's plan ville være en

³² Davies, T. R. 2004. s:13

³³ Davies, T. R. 2004. s:3

³⁴ Davies, T. R. 2004. s:9

³⁵ Davies, T. R. 2004. s:3

³⁶ J. T. G. 1932. The Hoover Disarmament Plan. s:580

fem delt plan for reduksjon av våpen. Del 1 handler om at våpen skal kun brukes i en forsvars stand, at våpen er for å forsvare seg og ikke angripe. Del 2 handlet om reduksjonen av våpen, da med tanke på at reduksjonen skal ha en sammenheng sammen med en økning i forsvarskraften til nasjonen. Del 3 handler om at de våpnene som finnes per dags dato skulle bevares og opprettholdes. Del 3 vil da bety at nyproduksjon og utvikling ville forhindres, da med tanke på masseødeleggelsesvåpen. Del 4 handlet om at reduksjonen av våpen skulle gi nasjonene en økonomisk lettelse. Og siste delen handler om at land-, luft og sjø forsvaret ikke skulle skille seg, men heller jobbe sammen.³⁷

Det man ser ifra planene er en utvikling i at fransk sikkerhets krav glir mer ut fra diskusjonene, og at planene som presenteres ikke trenger dette kravet, på grunn av en felles reduksjon, og da gjør at våpen er mer til defensiv bruk enn offensiv bruk. Men selv om kravet ikke blir diskutert mer, går det mer vekt på sikkerhet av landegrenser gjennom befestning, som da en form for kompensasjon til at kravet ble mindre diskutert.

Hvordan ble stridsvogner diskutert om i nedrustningspolitikken

Ut ifra den kvalitative likheten ville man se mye snakk om da begrensninger innenfor flere typer våpen. En av hoved samtalene her var da hvordan stridsvogner skulle bli begrenset. Først, fra Hoover planen, ville man se at offensive våpen skulle bli avskaffet og ødelagt.³⁸ Denne planen ville man se Tyskland, Italia og Sovjetunionen stille seg bak, mens Frankrike er imot dette, fordi det ikke hadde en nevning om sikkerhet i det hele tatt.³⁹ Gjennom Hoover planen ville man da også se at stridsvogner i helhet ville bli borte, grunnet deres destruktive evner til å ødelegge de siviles samfunn, samt også militære mål. Til denne planen var mange deltagende land med på å støtte, og ved en full gjennomføring av Hoover planen ville man kunne argumentere at stridsvogn diskusjonen under konferansen var ferdig.⁴⁰

En annen benevning av stridsvognen i konferansen var begrensninger av hva en stridsvogn skulle være. De begrensningene som ble satt var at ett land kan lage så mange stridsvogner dem vil, men den må være under 16 tonn i total vekt, og under, uten mannskap inni. Konferansen mente at denne begrensningen ville gi en likhet imellom deltagende land av

³⁷ J. T. G. 1932. s:581

³⁸ J. T. G. 1932. s: 581

³⁹ Davies, T. R. 2004. s:768

⁴⁰ Steiner, H. A. 1933. s:217

konferansen.⁴¹ Men over tid ville man se da at denne 16 tonns stridsvognen bli lagt inn under en kategori av stridsvogner, og konferansen ville presentere fram 3 ulike stridsvogn kategorier, og deres begrensninger i offensiv stilling.

Ett argument som legges fram i konferansen er om våpen ville bli brukt offensivt eller defensivt. For å svare på dette argumentet ble det satt i gang en ekspert komiteen til Land kommisjonen. Ett argument som denne komiteen formulerte fram er, at alle former for stridsvogner kan utføre samme handlinger, uansett vekt. En lettvekt stridsvogn kan passere en skyttergrav like effektivt som en tung stridsvogn på 25 tonn.⁴² Men samtidig legges det fram ett argument som omhandler at stridsvogner ikke er ett gjeldende middel i ett angrep, på grunn av slagmarkens hindre, og må settes på ett stillestående sted langs landegrenser.⁴³

⁴¹ Noel Baker, P. J. 1934. s:9

⁴² Noel Baker, P. J. 1934. s:14

⁴³ Noel Baker, P. J. 1934. s:14

Tidligere forskning

Når det kommer til tidligere forskning på stridsvogn, vil man se mange funn. For denne oppgaven vil tidligere forskning basere seg på stridsvognens framkomst under første verdenskrig, samt også teoretikeres syn på stridsvognen. Av teoretikere vil man da se J.F.C. Fuller, og Charles de Gaulle som ledende i militær maskinkrigsførings perspektiv.

Stridsvognens start

Allerede under første verdenskrigen ville man kunne se starten av produksjonen av stridsvogner rundt om i Europa. Men de to ledende aktørene rundt denne nye teknologien lå rundt Storbritannia og Frankrike som startet først med tanken om et belte drevet pansret bil til militæret.⁴⁴ Men selv med ideen ville ikke første produksjons papirene bli vist før i 1915 i Frankrike. Denne ville ikke bli offentlig publisert ettersom denne prosessen var hemmelig under den første verdenskrigen. Den første tanken rundt stridsvogner i krig ville handle om en form for beskyttelse av infanteri, og en forsvarslinje for å hindre angrep i skyttergravene under krigen.⁴⁵

Fra tanken om en stridsvogn til produksjonen ville man se tidlig i 1916 at stridsvognen Mark 1 i Frankrike økte kraftig i produksjon, og i 1917 ville man se de første stridsvogn divisjonene bli dannet.⁴⁶ Man ser da at fra 1917 til 1918 ville de produsere enda flere stridsvogner enn det var fra starten av første verdenskrigen, og blir mer vesentlig viktigere. Men selvet synet til stridsvognen ville man kunne se bli blandet. Blant franskmennene var det Vallières som la fram en rapport angående stridsvogner i bruk under krig. Den omhandlet hvordan realiteten til stridsvognen var i bruk. Noen av punktene Vallières legger fram handler om dårlig mekanisk pålitelighet, og ved ett motangrep ville en stridsvogn ikke ha like effekt for defensiv tilbaketrekk, som i et offensivt angrep.⁴⁷

Under første verdenskrig ville man kunne se at en generell godkjennelse av allierte land. Under første verdenskrig har man også observert en progresjon i denne utvikling, mest merverdige slagene er da slaget i Cambrai i november 1917.⁴⁸ konklusjonen til slaget ville vise viktigheten av forskjellige kategorier til stridsvogner, da med en lettere stridsvogn som

⁴⁴ Tucker, S. 2004. Tanks: an illustrated history of their impact. s:10

⁴⁵ Greenhalgh, E. 2000. s:807

⁴⁶ Greenhalgh, E. 2000. s:813

⁴⁷ Greenhalgh, E. 2000. s:814

⁴⁸ Greenhalgh, E. 2000. s:834

avfyrer raskere enn en tyngre med mer slagkraft. Og vil se ett gjennombrudd i general John Capper's forslag som ville gi en generell akseptering og nødvendighet av disse to kategoriene av stridsvogner.⁴⁹

Teoretikers syn på stridsvogner

Mot slutten av den første verdenskrigen ville man se to nye former for strategisk krigføring gjennom pansrede kjøretøy og bombing fra fly.⁵⁰ Teoretikeren J.F.C. Fuller beskriver stridsvogner under første verdenskrig som et middel som demonstrerer nye metoder og muligheter til krigføringen.⁵¹ Fuller mente også at, om stridsvognen hadde blitt ferdigutviklet tidligere under første verdenskrig ville krigen hatt ett annet utfall. Det er grunnet Fullers mening om hvordan en krigførings strategi kan være med stridsvogner. Fuller beskrev den som at stridsvogner, med infanteri og andre midler, kunne ha gjort større framrykk under krigen enn den hadde.⁵² Denne teorien vil en fransk soldat, Charles De Gaulle, utvikle senere ut ifra Fuller sine prinsipper. Fuller ville også legge fram han sine tanker om stridsvogn- mot stridsvogn krigføring. Det ble beskrevet at stridsvogner ville være manøvrerte mot hverandre, som da krigsskips krigføring til sjøs som manøvrerer seg mot hverandre.⁵³ Denne tanken ville man da se også ikke kunne bli realisert innenfor krigføringsmetoden i mellomkrigstiden, men kunne av og til se sjeldne trekk til den.

De Gaulle så denne strategien, og etter den første verdenskrigen ville han legge fram til den franske regjeringen ett forslag om å etablere en stridsvogn divisjon, med profesjonelle soldater.⁵⁴ Grunnen for dette handler om at, de Gaulle mente at uten en stridsvogns divisjon ville ikke Frankrike ha noen form for sterkt forsvar.⁵⁵ Den Franske regjeringen ville avslå dette forslaget, ettersom det republikanske synet på ett defensivt system ikke så en nødvendighet med stridsvogn divisjoner. Denne avgjørelsen ble avslått etter tanken om at en stridsvogns divisjon ikke ville nå potensiale som de Gaulle la fram.⁵⁶ Men selv om regjeringen ikke så potensiale til

⁴⁹ Greenhalgh, E. 2000. s:835

⁵⁰ Curlery, R. 2012. The science of war: strategies, tactics, and logistics. s:15

⁵¹ Curlery, R. 2012. s:17

⁵² Curlery, R. 2012. s:17

⁵³ Curlery, R. 2012. s:61

⁵⁴ Maiolo, J. 2010. s:165

⁵⁵ Doughty, R. A. 1974. De Gaulle's Concept of a Mobile, Professional Army: Genesis of French Defeat? s:25

⁵⁶ Doughty, R. A. 1974. s:24

stridsvognene, endret det seg i 1927 hvor General Andre Doumenc ville danne en stridsvogn divisjon i Frankrike, basert på de Gaulle sitt syn på maskinkrigsføring.⁵⁷

De Gaulle sin ide om maskinkrigsføring kom som en inspirasjon fra Carl von Clausewitz sin bok *On War*. Boken ga da de Gaulle en tanke om at skyttegravskrigsføring, og stridsvogners satt i forskjellige infanteri divisjoner ikke var fremtidens krigføring, og at med disse nye maskinene ville man kunne ha en ny form for manøvrert krigførings taktikk, hvor stridsvognen blir tatt ut av infanteri divisjonene, og lagt under enn brigade hvor stridsvognene vil være ledende fremst, med støtte av fly og infanteri bak dem.⁵⁸ Med denne ny tilvenningen i militær strategi ville man se at andre nasjoner ta i bruk denne strategien, utenom Frankrike. Det var på grunn av at diplomatene ikke så nødvendigheten i denne nye strategien, og bestemte å legge denne nye strategien vekk. Noe som ble usett på av diplomatene var de Gaulle's erfaring fra korte trefninger imot tyske stridsvogner, og hans kunnskap ifra fangeskipet, under store deler av første verdenskrig.⁵⁹

De Gaulle sine teorier og perspektiver ville se lite støtte ifra de franske toppene. Léon Blum uttrykket seg og mente at de Gaulle hadde to ideer som ikke kan assosiere seg med hverandre. Den første handlet om å få inn panser divisjoner som egne i militæret, og den andre handlet om profesjonell ansettelse av militær personell.⁶⁰ Grunnen til at disse ideene fikk lite støtte var på grunn av den franske politiske tilnærmingen, at Frankrike ikke skulle ha en profesjonell hær, men skal opprettholde sitt sivile forsvar under mellomkrigstiden.⁶¹ Men denne tilnærmingen ville endre seg i 1928, hvor en lov om profesjonell hær ble lagt og man begynte å se soldater under to års tjeneste ble en norm. Men selv med lite støtte i starten, vil man se politiske deltagere endre mening, først med Paul Reynaud. Reynaud mente at mekanisering av forsvars linjene til nasjonen er ett viktig skritt som må tas, og panser divisjoner er nøkkelen for at Frankrike skal kunne forsvare seg mot angrep fra truende nasjoner.⁶²

⁵⁷ Doughty, R. A. 1974.s:27

⁵⁸ Rowland, B. M. 2011. Charles de Gaulle's legacy of ideas. s:38

⁵⁹ Rowland, B. M. 2011. s:38

⁶⁰ Doughty, R. A. 1974. s:29

⁶¹ Doughty, R. A. 1974. s:29

⁶² Doughty, R. A. 1974. s:29-30

Hva var sagt i konferansen?

Dette kapittelet vil ta for seg hva som ble sagt i konferansen, og se på hvordan diplomatene uttrykket seg i de forskjellige diskusjonene. Kapittelet vil se på den generelle forståelsen av en stridsvogn til diplomatene i konferansen. Etter det vil det bli analysert om Frankrikes press på sikkerhets kravet deres, med standpunkt fra Tardieu planen, og utviklingen etter den ble avskaffet. Og til slutt vil det bli analysert rundt spørrerunden ledet av Tyskland, da på svar og reaksjoner fra andre deltagende nasjoner. Den siste delen vil se på de fransk tyske relasjonene under konferansen, ettersom interaksjonen mellom diplomatene, og deres historie mellom nasjonene, setter preg på utsagnene og svarene til det motsatte diplomaten. Den vil også ta for seg da hvordan denne interaksjonen er med på å forme motargumentene fra hver diplomat.

Konferansens forståelse på en stridsvogn

Allerede før konferansens start har det vært diskusjoner rundt stridsvogner. Men hva var det politiske synspunktet for en stridsvogn, og eventuelt dens farer imot andre? Først og fremst vil det bli sett på diskusjonen som omhandlet stridsvognene. Et sentralt funn fra denne diskusjonen handler om nasjoners manglende kunnskap om hva en stridsvogn er. Man ser den franske diplomaten legge fram ett forslag etter en spørrerunde som var ledet av land kommisjonen 4.mai.1932.⁶³ Dette forslaget vill vise fram kjennetegn til en stridsvogn skal ha for an den kan bli kalt en stridsvogn. Disse kjennetegnene sa at en stridsvogn var at den skulle være pansret, den skulle være armert, og den skulle være bevegelig i alle former for bakke, dvs. jorder, veier, og steinveier.⁶⁴ Ut av disse tre kjennetegnene var det mest fokus rundt panser, ettersom pansringen ville utgjøre en god del av vekten. Den franske diplomaten la fram at tykkelsen til stridsvognen skal bestemmes etter hvilke typer anti-stridsvogns våpen som fantes i beholdningen til fienden.⁶⁵

Dette var beskrivelsen av den franske diplomaten, og fra samme spørrerunde ville den britiske diplomaten legge fram han sin beskrivelse av en stridsvogn. Den britiske diplomaten la fram at alle motoriserte kjøretøy kan være en stridsvogn eller pansret kjøretøy, selv en traktor.⁶⁶ Diplomaten konkluderte med at selv om en traktor kan være en stridsvogn etter å ha installert panser på den vil den ennå ikke ha samme slagkraft som en vanlig konstruert stridsvogn, siden

⁶³ Committee of experts of the Land commission. 1932. R2427/7A/36725/36725

⁶⁴ Committee of experts of the Land commission. 1932

⁶⁵ Committee of experts of the Land commission. 1932

⁶⁶ Committee of experts of the Land commission. 1932

de ikke har kapasitet til å installere en fast montert kanon på seg. Ut ifra dette eksemplet vil man se da en generell svak kunnskap rundt stridsvogns produksjonen, og definisjonen til en stridsvogn. Ettersom den britiske diplomaten tilsier at en traktor kan være en stridsvogn viser også hvor langt noen nasjoner kan være med deres stridsvogns utvikling etter første verdenskrig.

Men på den andre siden vil man sette spørsmålsteget på utsagnet fra den britiske diplomaten. Som man kan se på tidligere forskning var jo Storbritannia en av ledende aktører også av stridsvogns utviklingen under første verdenskrig.⁶⁷ Man kan da lure om deres utsagn da om det er en veiledning vekk fra hva nasjonens egentlige kunnskap er om stridsvogner, eller så man kan man argumentere med at Britenes stridsvogn teknologi baserer seg rundt å konvertere generelle motoriserte kjøretøy over til en stridsvogn. Dette argumentet vises til å være form for propaganda, men ser at britenes stridsvogn teknologi under første verdenskrig baserte seg på pansring av traktorer, grunnet deres evne til å bevege seg effektivt over jorder.⁶⁸

Frankrikes press på sikkerhet

Denne sikkerhets politikken til Frankrike var også ett resultat ifra nedrustningskonferansens hoved intensjoner. Da vil man se at Frankrike måtte gi fra seg store deler av deres tunge våpen, samtidig som de ville se at Tyskland fikk en opprustning, ettersom de var begrenset til 100,000 mann i hæren fra Versaillestraktaten.⁶⁹ Denne starten av nedrustningen var en del av Brüening planen som var start punktet til nedrustningskonferansen i 1932. Men sammen med at befestningen til Frankrike ble svekket, ville de samtidig se at deres sikkerhetskrav ikke ville bli oppfulgt av Brüening planen.⁷⁰ Grunnen for at Franske diplomaten var imot denne planen var da grunnet den ikke fulgte deres 3 elementer i Tardieu planen.⁷¹ Man ville da se at denne planen bli tatt i kraft, samtidig som man ser at den franske diplomaten bli byttet ut, og vil støtte Brüening planen, i motsetning til tidligere diplomat.⁷² Ved å bytte deres diplomat ville man også se at deres krav om sikkerhet var minsket, på grunn av den nye diplomatens med-regning av den sosialistiske koalisjonen medlemmers krav på våpenbegrensninger uten ett ekstra krav

⁶⁷ Tucker, S. 2004. s:10

⁶⁸ Citino, R. M. 2016. New gang in town: the rise of the German panzer division: how mobility came to define warfare in the 20th century. s:28

⁶⁹ Davies, T. R. 2004. s:771

⁷⁰ Davies, T. R. 2004. s:771

⁷¹ Davies, T. R. 2004. s:774

⁷² Davies, T. R. 2004. s:774

på sikkerhet.⁷³ Denne tilnærmingen ville da se også samtidig at tidligere arbeid ifra de franske diplomatene, forandre seg, men på den andre siden er det usedvanlig at de skal rette seg unna dette sikkerhetskravet som var en del av deres grunn elementer gående inn i konferansen.

En annen grunn for at franske diplomater satt sikkerhet viktig i deres politikk, var mest på grunn av deres tidligere politikk i 1931, hvor de reduserte deres våpen andel til det absolutte minimumet for å kunne ha nasjonal sikkerhet.⁷⁴ Dette er selve bakgrunnen for at de franske diplomatene ville ha høyere krav på sikkerhet i konferansens gang, og med tysk representasjon i nedrustningskonferansen ville de franske diplomatene argumentere for at det var viktigere nå enn før for deres nasjon.⁷⁵ Ved at Frankrike gikk inn i konferansen ville de også legge press på å danne en forsvars allianse med USA og Storbritannia. Det var på grunn av deres langekystlinje som de så på som sårbar etter en gjennomført nedrustningsprosess, og trengte da en form for forsikring av at kystlinjen deres ikke skal være ett aktivt angrepsmål fra fiender.⁷⁶ Her viser det fram da at de franske diplomatene ville også sikre seg imot flere mulige angreps metoder.

Man vil også se at dette presset på sikkerhet fra Frankrike også var ett svar fra en opprustning de så før konferansen. Man ville se på tidlig 1930-tallet en opprustning i våpen industrien i Tyskland. Denne opprustningen ville da se at Tyskland fikk en større våpendybde, større antall våpen sammenlagt, enn Frankrike hadde. En konklusjon franske diplomater og strategikere så her da var at, med denne dyden ville ikke Frankrike ha en sjans imot Tyskland om de gikk til krig imot hverandre.⁷⁷

Tysklands spørrerunde

Fra Appendix 3 i *Report of the Land Commision* vil man se en spørsmåls runde som er ledet av den Tyske diplomaten. Grunnen for at denne spørsmål runden blir sett på, er for å kunne gi en forklaring og forståelse av den fransk-tyske relasjonen. Det vil også gi forklaring på hvordan franske diplomater tar og setter fram begrensninger til våpenbruken i forsvars befestning, for å redusere opprustning i Tyskland.

I denne spørsmåls runden vil Tyskland legge frem ett spørsmål som omhandler om en stat tar for seg vedtar en politikk om væpnet aggresjon, eller iverksetter en offensiv operasjon imot en

⁷³ Davies, T. R. 2004. s:774

⁷⁴ Davies, T. R. 2004. s:766

⁷⁵ Davies, T. R. 2004. s:767

⁷⁶ Maiolo, J. 2010. s:79

⁷⁷ Maiolo, J. 2010. s:83

annen stat, hva var våpnene som kunne gjøre denne operasjonen eller politikken vellykket, uten at det vil gå utover defensive formål for nasjonen.⁷⁸ Fra dette spørsmålet kan man anta at Tyskland ville finne ut hvilke mulige våpen man kan ha for militære operasjoner, samt i deres befestning langs den fransk-tyske landegrensen.⁷⁹

Man ville se flere land komme med respons til Tysklands spørsmål, samt da fra den franske delegasjonen. Deres respons var delt inn i 3 elementer, hvor første delen motsier at i en forsvars befestning kan ikke spesielle offensive tiltak, som da våpenplattformer, og skyttergravs stillinger bli brukt til forsvar ved landegrenser. Del 2 handler om at en forsvars befestning ikke skal virke som en truende befestning til andre nasjoner eller borgere tilhørende den nasjonen, som offensive stillinger vil gjøre. Og siste delen omhandler at en forsvars befestnings formål er å ikke uskadeliggjøre nabostaten og deres beboere, og at militæret bare skal styrkes der ved behov. De legger ved siden av del 3 at eneste mulighet for å angripe en slik befestning er ett overraskelses angrep med bruk av motoriserte transportere eller våpen, som da bevegelig artilleri eller stridsvogner.⁸⁰

Det man kan se fra Frankrikes respons til den tyske diplomatens spørsmål, er at de ser etter en mulighet for evt. opprustninger ved forsvars befestninger, eventuelt se muligheter til å kunne utgjøre angrep. Mye av dette ser man fra spørsmålet om hvilke våpen man kan bruke, og hvilke midler man kan ha, i forsvars befestninger.

En annen metode franske diplomater bruker for å kunne svekke Tysk våpen produksjon, handler om artilleri begrensningene i befestning. Måten de gjorde dette på gikk ikke ut på å redusere lengden eller mengden eksplosiver i ammunisjonen, det handlet mer på å øke den.⁸¹ De franske diplomatenes forslag hadde i hensikt på å kunne ødelegge en betong vegg til en forsvars befestning i ett skudd. Dette forslaget var støttet med deres utsagn på at andre skuddet fra en artilleri kanon ikke kan treffe samme plass to ganger for å kunne penetrere veggen til befestningen.⁸² Det som menes med dette utsagnet, handler ikke om treffsikkerhet, men mer et forslag om økning av mengden eksplosiver innad i ammunisjonen.⁸³ Bakgrunnen for dette forslaget kan også bety at de vil styre deres befestning langs deres landegrense imot Tyskland.

⁷⁸ Report of the Land Commission. 1932. R2414/7A/37360/35803. s:14

⁷⁹ Report of the Land Commission. 1932. s:14

⁸⁰ Report of the Land Commission. 1932. s:17

⁸¹ Committee of Experts of the Land Commission. 1932

⁸² Committee of Experts of the Land Commission. 1932

⁸³ Committee of experts of the Land Commission. 1932

Argumentet som ledet til dette forslaget var ett utsagn om stridsvogner, som fortalte at de ikke hadde en lang rekkevidde, og ville ikke kunne være en offensiv trussel imot befestninger, med mindre de så den.⁸⁴ Tysklands respons for dette forslaget var å danne ett eget forslag som beskytter konferansens standpunkt på begrensningene til artilleri kanoner.⁸⁵ Deres forslag omhandlet også forsvars premisser til befestningene for å kunne gi befolkninger nærme befestningen en forsvars mulighet for ett mulig angrep av artilleri.⁸⁶ Her vil man da se at Tyskland også legger fram en mer framvisning av hvilke kanoner som bør brukes imot graden av beskyttelse befestningen er. Forslaget fra Tyskland var da rettet mot bruk av 10 mm våpen, samt da 210 mm artilleri kanoner.⁸⁷

Reaksjonen til de franske diplomatene ville å legge fram til at kommisjonen skulle ha strengere begrensninger på selve plasseringen av artilleri kanoner og befestningen den skal beskytte.⁸⁸ Hva som lå under deres respons var at man måtte sette til rette for at en befestning ikke skal være en offensiv opphevet skyttergrav, den skulle ikke være en trussel til andre lands nasjonale forsvar, og det mest viktigste at befestningen ikke skulle være en trussel for det sivile samfunn.⁸⁹ Av disse utsagnene kan man anta at Frankrike prøver å sette sterkere grunnregler for å sette ned en befestning og bygge den ut, samtidig som de vil prøve å unngå en motstands befestning, på tysk side av landegrensen. Dette kan man se på som en form for strategi for å unngå en sterk motstand ved landegrensen, og ville da unngå at artilleri produksjonen og stridsvogns produksjonen i Tyskland ville øke.

⁸⁴ Committee of experts of the Land Commission. 1932

⁸⁵ Committee of experts of the Land Commission. 1932

⁸⁶ Committee of experts of the Land Commission. 1932

⁸⁷ Committee of experts of the Land Commission. 1932

⁸⁸ Report of the Land Commission. 1932. s:17

⁸⁹ Report of the Land Commission. 1932. s:17

Diskusjon

I dette kapitlet vil det bli diskutert rundt de funnene som ble vist i tidligere kapitlet, og legge det opp imot bakgrunn og litteratur om tematikken. I dette kapitlet vil ta for seg fransk-tyske relasjonen, for å gi en forståelse av hvorfor diplomatene fra Frankrike hadde sterke motargumenter imot da Tysklands forslag. Den vil også ta for seg om stridsvognen, og da hvordan konferansen satte de forskjellige kategoriene, samt da disse kategoriene satte begrensninger. Og til slutt vil det bli sett på hvorfor sikkerhetskravet til Frankrike ble mindre viktig. Hele kapitlet vil ta for seg ulike elementer og fremme metoder og strategier franske diplomater brukte for å kunne svekke en mulig tysk opprustning, da spesielt i delkapitlet om relasjon, samt da rundt stridsvognens begrensninger og kategorier vil være mest sentrale rundt tematikken til oppgaven.

Franske relasjonen til Tyskland

Franske diplomaters syn på Tyskland, som en truende nasjon, har sin bakgrunn helt ifra 1871 ved starten av den Franco-prøyssiske krigen.⁹⁰ Man ser allerede etter denne krigen at relasjonen mellom Frankrike og Tyskland ikke heller endrer seg da videre fram til konferansens start. Mye av denne relasjonen hjelper til også å forstå hvordan franske diplomater har strengere motargumenter til Tysklands diplomat under konferansen, enn andre deltagende land. Og inn i konferansen ville man se at Frankrike også har informasjon om Tyskland som de kunne bruke for imot dem.⁹¹

Denne informasjonen som ble innhentet ifra Frankrike handlet om den ulovlige opprustningen Tyskland bedrev. Denne opprustning vil man da se franske diplomater legge mer vekt da på Tardieu planen deres, hvor da ene elementet omhandlet sikkerhet, men viktigere å sa denne planen at Tyskland skulle være under Versaillestraktatens begrensninger. Dette så man ved starten av nedrustningskonferansen, men ville bli vekke ved diplomat skiftet fra fransk side, og ender opp med å forkaste denne, til å tilrettelegge seg for Hoover planen.⁹²

Hoover planen var ikke de franske diplomatene med på prinsippene til denne planen, i hovedsak var det mest på grunn av at den ville gi en opprustning til Tyskland, samt at den ikke

⁹⁰ Davies, T. R. 2004. s:770

⁹¹ Davies, T. R. 2004. s:770

⁹² J. T. G. 1932. s:581

garanterer noen former for sikkerhet til deres nasjon.⁹³ For at den franske diplomaten skulle kunne anbefale denne planen videre til Frankrike måtte den ha ett kompromiss med en form for sikkerhet. Grunnlaget for kompromisset lå da ved at ved en reduksjon i deres våpen andel, måtte sikkerheten kunne være høyere. Denne planen sa President Hoover at ville redusere skatteleggingen til deltagende land, samtidig som at det vil støtte hans grunnsyn på at våpen skal brukes til defensivt bruk.⁹⁴ Men noe som Frankrike så på som et positivt element handlet om at Tyskland ikke ville kunne utgjøre en stor opprustning, ettersom de ville få lavere andel mannskapstall, og antall våpen de kunne ha, enn andre deltagende land.⁹⁵ Det at Tyskland ikke fikk den kvalitative likheten i Hoover planen utgjorde at de også samtidig at Tyskland ble utelatt flere typer våpen enn andre, og kan argumentere med at dette var en del av franske diplomaters sin strategi for å kunne unngå en opprustning i Tyskland.⁹⁶

Fra Hoover planen vil man se en strategi fra de franske diplomatene. Denne strategien ville man se gå ut på å ikke gi Tyskland deres ønske om kvalitativ likhet. Man ser dette tilfelle regelmessig igjennom starten av konferansen, da mest i starten av den i 1932. Franske diplomater så på denne kvalitative likheten som en stor trussel til deres nasjon, og dermed kommer sikkerhets kompromisset fram fra de franske diplomatene. Dette kompromisset ville gjøre at Fransk sjøkrigsføring vil bli svekket, og at kystlinjen ville være mer åpen for mulige angrep.⁹⁷

Stridsvogns kategorier og deres satte begrensninger

Som sett i analysen var forkunnskapene til enkelte diplomater og nasjoner begrenset rundt stridsvogn teknologien. Ut ifra diplomaters argumenter vil man se at det er delte analyser og beskrivelser av hva en stridsvogn er. F.eks. fra den britiske diplomaten sier at man kan pansre en traktor og kalle det en stridsvogn, er en beskrivelse innenfor kunnskaper rundt teknologien nasjonene har om det mekaniske fenomenet. Man ser også reaksjoner av andre diplomater, samt også ifra hoved kommisjonen til konferansen på utsagnet.⁹⁸ Hvem disse diplomatene var står ikke spesifisert i dokumentet, men kan argumentere med at denne uvitenheten ligger samlet blant nasjoner som ikke har ett sterkt stridsvogns kunnskap som Storbritannia, Frankrike og

⁹³ J. T. G. 1932. s:581

⁹⁴ J. T. G. 1932. s:580

⁹⁵ J. T. G. 1932. s:582

⁹⁶ J. T. G. 1932. s:582

⁹⁷ Davies, T. R. 2004. s:773

⁹⁸ Report of the Land Commission. 1932. s:17

Tyskland.⁹⁹ Ved at disse reaksjonene danner seg blant diplomater og kommisjonen kan man da argumentere at, det utføres ett arbeid for hvordan man skal definere en stridsvogn i helhet blant diplomater, men kan også si at forskjellen mellom definisjonene er med på å danne kategoriene til stridsvognen, som vil bli sett på.

Først og fremst vil det bli sett på stridsvognens kategorier. Fra konferansen ble det arbeidet med å dele stridsvognen inn i 3 kategorier, innledningsvis. Den første kategorien er de lette stridsvognene, som var lagd for å rekognosering av område, og ingen kapasitet til å kunne kjøre over skyttergraver. Den andre er mellomstore stridsvogner som legger mer vekt til stridsevne, og vil være ett middel for motangrep og støtte til de lette stridsvognene. Den siste er tunge stridsvogner, som hadde stor stridsevne, og ville kunne ødelegge hindre foran seg.¹⁰⁰ Men med disse kategoriseringene, kom det også begrensninger til da total vekten til stridsvognen. Lette skulle være 6-10 tonn, mellomtunge skulle være 10-16 tonn, og tunge stridsvogner skulle ha 16-15 tonn.¹⁰¹ Denne vekten var da basert på hele stridsvognen uten mannskap inne i dem. Dette var en ledende diskusjon fra fransk side, og var også for å kunne legge ned bruken av stridsvognens evner i forskjellige kategorier. Dette forslaget for kategorisering vil da kunne være ett hjelpe middel i diskusjonen om definisjonen av en stridsvogn, som ble sett på tidligere. Men man ville også se disse stridsvogn kategoriene være definert som offensive våpen, ettersom deres grunnlag for produksjon var for å kunne hjelpe i de offensive strategiene. Det ble definert en form for defensive stridsvogner da ledende ifra franske diplomaten. Denne stridsvognen ville være da ett forsvars middel i befestninger og veie mellom 70-100 tonn for å kunne hindre deres mobilitet, i forhold til de offensive stridsvognene.¹⁰²

Forskjellen mellom den offensive og defensive stridsvognen vil da ligge ved hvordan diplomatene forsvare deres forslag til disse kategoriene. Men vil se to utvendige aktører også skildre sin mening om diskusjonen om kategoriene. I det helhetlige synet vil man se Charles de Gaulle og J. F. C. Fuller skildre ut sin mening, om at stridsvogner er ett offensivt våpen grunnet deres sterke muligheter for mobilitet og bevegelse over terrenget.¹⁰³ De Gaulle var fast stilt om det argumentet etter han ledet stridsvogns divisjonene, mens Fuller ble mer overbevist om

⁹⁹ Spencer, T. 2004. s:43

¹⁰⁰ Committee of experts of the Land Commission. 1932

¹⁰¹ Committee of experts of the Land Commission. 1932

¹⁰² Committee of experts of the Land Commission. 1932

¹⁰³ Rowland, B. M. 2011. s:38 & Townshend, C. 2005. The Oxford History of Modern War. s:13

argumentet seinere. Fuller var en general som jobbet mer på med forsvars utviklingen enn å støtte stridsvognens utbrudd.¹⁰⁴ Men teoretikernes argument så man ikke være en del av diskusjonen i konferansen, men de leder inn på argumentet på at stridsvogner skulle holde seg i infanteri divisjonene i de offensive angreps linjene.

Argumentet deres ser man ligge igjen hos noen diplomater, men samtidig så ser man også framstillingen av den defensive kategorien av den franske diplomaten, og dens press på den. Deres argument ligger veldig i tett med styrkning av befestningen og deres press på sikkerheten av nasjonen.¹⁰⁵ Diplomatenes forsvar for å danne denne kategorien handler om da at stridsvogners bruksområde i en forsvars befestning. Deres ledende argument ligger ved motangreps stilling, og at stridsvogner kan være til hjelp hvor artilleri kanoner ikke har informasjon om posisjon til angripende nasjon.¹⁰⁶ Dannelsen av den defensive stridsvogn kategorien ligger under da etter diskusjonen om stridsvogner skal ligge under våpen som er en fare for sivilisasjonen, eller om alle stridsvogns kategorier skal kjennetegnes som stridsvogner i helhet.¹⁰⁷

Den sist nevnte diskusjonen viser da også hvordan definisjonen av en stridsvogn skal defineres da som en trussel, og bør da begrenses under som en sivilisasjons trussel, eller om den skal begrenses selvstendig.¹⁰⁸ Denne diskusjonen er ledet ifra ekspert komiteen til Land kommisjonen, og menes at den skal begrenses som et våpen som er en trussel til sivilbefolkningen. Diskusjonen om stridsvogn trussel imot sivil befolkningen setter også preg på hvordan den skal begrenses. Den vil bli delt i to, hvor første delen tilsier at den skal begrenses som ett våpen som er skadelig for sivil samfunnet, som er til for å skape frykt til de invaderte. Mens den andre siden av diskusjonen tilsier at en stridsvogn blir brukt imot militære mål og skal begrenses selvstendig.¹⁰⁹ Disse diskusjonene elementene forstås da som at en stridsvogn ikke kan defineres offensiv før den er spesielt plassert imot ett militært mål, eller at den kan defineres som en sivil trussel før den blir satt til å invadere enn sivil okkupert posisjon.

I slutten av diskusjonen legger den franske diplomaten en konklusjon med deres syn på tematikken. Franske diplomaten legger fram at stridsvogner ikke skal settes under

¹⁰⁴ Townshend, C. 2005. s:13

¹⁰⁵ Report of the Land Commission. 1932. s:5-6

¹⁰⁶ Report of the Land Commission. 1932. s:6

¹⁰⁷ Report of the Land Commission. 1932. s:5

¹⁰⁸ Report of the Land Commission. 1932. s:5

¹⁰⁹ Report of the Land Commission. 1932. s:6-7

begrensninger som sivilt truende våpen, ettersom at de skal kun være rettet imot militære mål, med lite så mulig preg imot sivil befolkning i nærområder.¹¹⁰ Med denne konklusjonen viser da den franske diplomatens kunnskap rundt stridsvogner, og dens bruk. Denne stridsvognen vil da være ett kompromiss for sikkerhet. Den franske diplomaten argumenterer at denne stridsvognen er lagd for defensivt bruk bare, og er for mot-angrep om nødvendig.¹¹¹

Fra analysen har det blitt sett på stridsvogns kunnskapene til diplomatene, hvor det har blitt vist fram den britiske diplomatens fremstilling av at en stridsvogn kan være en pansret traktor. Det vil være da ett ledende eksempel på hvordan en stridsvogn ble tenkt på under konferansen, som da en pansret mobilitets kjøretøy med en kanon. Det har også blitt framstilt en viktig del av fransk diplomati, som var deres sikkerhets politikk. Ettersom at sikkerhet var en av kravene de la fram i Tardieu planen, ville man se at dette kravet ville være ledende for deres argumentasjoner og forslag tidlig i konferansen. Men dette kravet ville også bli sett bort ifra fra andre diplomater, som man da kan se i Brüening planen, samt Hoover planen.

Hvorfor Fransk sikkerhets krav ble mindre viktig

Som nevnt over ble sikkerhetskravet til Frankrike sett på som mindre viktig ovenfor utviklingen fra Tardieu planen, til Brüening planen og Hoover planen. Men hvorfor ble dette utfallet? Først og fremst ser man fra planene at kravet om sikkerhet ble kun satt i lys av den franske diplomaters plan, i Tardieu planen. Som vist tidligere var dette kravet det i den siste delen av planen deres. Men allerede i Brüening planen ser man ett skiftet i diplomaters krav, og ser da at den tyske diplomaten ikke vil tildele Frankrikes krav om sikkerhet, samt også i Hoover planen som ble presentert etter Brüening.

Først og fremst så var Brüening ett motsvar av Tardieu planen. Bakgrunnen for dannelsen av den tyske planen handler om, at det var et svar fra tyske diplomater om at Frankrike ikke hadde en intensjon om å nedruste sin nasjon, men heller svekke Tyskland og en mulig tysk opprustning.¹¹² Man kan argumentere at Brüening-planen og Tardieu planen kan være fremstilling av den fransk-tyske relasjonene på 1930-tallet. Forslaget til Brüening ville da gjøre det motsatte av nedrustningskonferansens intensjon, hvor da at Tyskland vil få en stor opprustning, mens andre blir sterkt nedrustet, samtidig som at Frankrike vil bli hardest rammet

¹¹⁰ Report of the Land Commission. 1932. s:6-7

¹¹¹ Report of the Land Commission. 1932. s:12

¹¹² The Brisbane Curriour. 10. feb. 1932

ved at de går ned på samme forsvars linjer som Tyskland var etter Versaillestraktaten.¹¹³ Man kan da argumentere at Brüening-planen var en strategi fra tysk side for å hindre sikkerhetskravets innsettelse i konferansens utfall. Dette var ambisjonen, og var ett mot stilling, ettersom at Frankrike ville ha Tyskland under Versaillestraktatens begrensninger.

Men på den andre siden ser man også at sikkerhetskravet ble ikke vist i Hoover planen heller, samt også at den ikke var rettet mot en nasjon som Brüening-planen var. Hoover planen ville gi konferansens deltagende nasjoner en kollektiv nedrustning av alle nasjoner, og legge alle på lik linje med tanke på materiell bruk, og begrensninger i antall soldater, og våpen. Hoover planen i helhet ville da gi en overordnet nedrusting av alle land, under faste linje og begrensninger, men da at alle tunge og destruktive våpen bli ødelagt, som da stridsvogner. Man ser da også en fransk støtte av Hoover planen, selv uten kravet om sikkerhet. Det er på grunn av at resultatet av denne nye planen ville ha en lignende formulering av ett av kravene til Tardieu planen. Planen ville da redusere Tyskland ned til nærme linjene til deres nedrustning etter Versaillestraktaten.¹¹⁴

Fra Hoover planen ser man da ett skifte i fransk diplomatisk retning. Ettersom at Hoover planen ikke hadde det franske sikkerhetskravet, men ville nedruste Tyskland til at de ikke var en trussel kan argumenteres som en form for kompensasjon for Frankrike, ettersom Tyskland ikke ville bli sett på som en trussel. Men på den andre siden vil da befestningenes funksjon også svekkes ettersom at planen tilsier at alle tunge våpen skal ødelegges og fjernes. Mye av sikkerheten etter Hoover planen ligger mest i at en permanent befestning ikke kan bli angrepet av stridsvogn brigader, gjorde at planen ble mer troverdig sett på enn de tidligere.¹¹⁵

Sikkerhets kravet vil ikke bli videre diskutert i helhet, men trekkes mer i elementer som da befestnings diskusjonene, og da defensive stridsvogn forslaget fra fransk side. Dette ligger i bakgrunnen av skifte den franske diplomatens deltager i konferansen, samtidig som å styrke sin motangreps styrke ved ett mulig angrep på landegrensene deres. Befestningspolitikken deres vil bli sett på som deres ledende sikkerhets politikk under konferansen, men blir sett på som ned prioritert av andre nasjoners diplomater, utenom da stridsvognens defensive kjennetegn. Andre diplomater i konferansen la mer vekt på denne defensive stridsvogns rollen, og dens evner, enn da dens satte bruksområde innenfor defensiv posisjon. Diskusjonen forholder seg

¹¹³ Maiolo, J. 2012. s:69

¹¹⁴ J. T. G. 1932. s:582

¹¹⁵ Report of the Land Commission. 1932. s:12

mest da fra en generell observasjon sett fra hoved kommisjonen, og tilsier at mellomstore stridsvogner, og lettvekt stridsvogner, ikke har en offensiv strids verdi, og vil da kunne bli sett på som defensive.¹¹⁶

Generelt sett vil man kunne se at sikkerhetskravet, som var innledende fra fransk side i Tardieu planen, ville bli borte over tid og omformulert over til da forskjellige forgreninger i konferansens diskusjoner. Det mest merkelige var da introduksjonen av 70 tonns stridsvognen, og dens satte posisjon i en defensiv befestnings posisjon, som ett mot angreps middel.

¹¹⁶ Report of the Land Commission. 1932. s:5

Utfallet av konferansen

Nedrustningskonferansen ville få ett annet utfall enn dens inngangs intensjon i februar, 1932. Man ser at ved to hendelser vil den tyske diplomaten trekke seg, på grunn av to hendelser rundt da at de ikke ville få den kvalitative likheten. Denne likheten var også deres inngangskrav inn til konferansen, men man ser på begge hendelsene i 1932 og 1933 at det var den franske diplomaten som ikke ville gi denne likheten, med mindre de fikk deres sikkerhets krav oppfulgt.¹¹⁷ Ved at Tyskland ikke var en del av konferansen, ville man se at konferansen ble avsluttet uten ett resultat i november, 1934.

Nedrustningskonferansens som ett fenomen var sett på som en optimistisk prosess, ifra medianene i ulike land.¹¹⁸ Konferansens prosess så mange positive sider fra noen diplomaters syn, men i helhet viste den ikke et tilfredstillendes syn fra andre diplomater. Ett eksempel er da Hoover planen som den amerikanske diplomaten mente kunne utgjorde mye for nedrustnings prosessen, men som da den franske diplomaten ville se en del feil med.

Ett annet argument viser at nedrustningskonferansen ikke var forberedt nok for selve konferansen. det vil si at de forskjellige kommisjonene ikke hadde nok for å kunne utarbeide ett godt nok slutt produkt for nedrustning.¹¹⁹ Selve basis rutine, og selve arbeids forståelsen til de forskjellige komiteene var ikke godt nok utrustet til å kunne besvare nødvendige spørsmål, eller kunne da gi ett slutt produkt ut ifra diskusjonene og samtalene som ble holdt i konferansens gang.

Til slutt var de forskjellige komiteenes kunnskaper ikke var samsvarende, og ville heller ikke utfylle hverandres kunnskap om da f.eks. stridsvogns tekniske bidrag.¹²⁰ Argumentet henviste til at materiell var vanskelig å kunne fremstilles, og skilles, mellom offensive og defensive bruksområder. Og med å kunne bestemme hvor forskjellige våpen og materiell kunne bli plassert i kategorier, kan man argumentere med at selvutnevnte representanter i tekniske komiteer ikke er mest pålitelige metoden på å kunne gi en bestemmelse på heller.¹²¹

¹¹⁷ Borg, M. T. 1992. s:157

¹¹⁸ Steiner, H. A. 1933. s:218

¹¹⁹ Steiner, H. A. 1933. s:218

¹²⁰ Steiner, H. A. 1933. s:218

¹²¹ Steiner, H. A. 1933. s:218

Oppsummering og Konklusjon

Denne oppgaven har tatt og forsket på franske diplomaters metoder og strategier for å hindre en tysk opprustning under nedrustningskonferansen i 1932-34. Det har mest hvert i vinkling opp imot stridsvogns utviklingen, men også da sikkerhetspolitikken og utviklingen av befestnings begrensninger. Får å se disse utviklingene har informasjonen blitt hentet i fra nedrustningskonferansens diskusjoner, notater og spørreunder i fra *United Nations Genève* sitt arkiv, og blitt forstått med hjelp av teoretikerne de Gaulle og Fuller, sammen med sekundær litteratur artiklene.

Fra oppgaven har det vist seg funn om at stridsvognen var en del av tematikkene i fra nedrustningskonferansen, med da tanke på om hva en stridsvogn egentlig var, samt også hvilken type våpen den skulle klassifisere seg under. samtidig under denne diskusjonen ble det vist manglende kunnskap fra en god del av diplomatene rundt stridsvogner, og var den britiske, franske og tyske diplomaten som var med å lede denne diskusjonen om klassifisering og begrensning. Ett annet funn er hvordan Frankrike jobbet hardt for å få sikkerhets kompromisser, etter som sikkerhets kravet ble borte etter utviklingen av Brüening-planen og Hoover planen. Dette kompromisset ser man i utviklingen av befestnings politikken deres, og deres press på at sikkerhet er en nødvendig faktor. Dette sikkerhets kompromisset legger også Charles de Gaulle fram i hans utsagn om at et forsvar uten stridsvogner er ikke ett effektivt forsvar.

Diskusjonen fra oppgaven viser fram til ett viktig sentralt funn til oppgaven. Den deles inn i 3 hoved elementer som hjelper til å forstå ulike metoder og strategier fra fransk diplomatisk side under konferansen. Det første, og mest viktige, ligger ved relasjonen mellom Frankrike og Tyskland. Her viser det fram hvordan de franske diplomaters argumenter imot Tysklands forslag, har ett satt preg ifra deres relasjon, og historie mellom hverandre. Dette kapittelet fortsetter litt på diskusjonen om diplomatenes kunnskap rundt en stridsvogn, og fortsetter denne diskusjonen med å sette kategorier og begrensninger til stridsvognen. Et vesentlig funn også er da hvordan en stridsvogn skal kjennetegnes, og viser fram da de sentrale kjennetegnene som skal utgjøre om det er en stridsvogn eller ikke. Til slutt viser det fram til hvordan Frankrike arbeidet med deres sikkerhets politik, etter at kravet om sikkerhet ble mindre viktig for konferansen å ta for seg. Det største funnet ligger ved sikkerhetskompromisset til Hoover planen, samt også da defensiv stridsvogns forslaget. Disse to elementene var resultater av hvordan Frankrike ville danne en forsvars allianse, samt også vise at det er mer enn offensive stridsvogner som må ta for seg i konferansen.

Innledningsvis ble det presentert en problemstilling, som er: Hvilke strategier og metoder brukte fransk diplomatisk for å begrense Tyskland sine stridsvogner og hindre en opprustning? Det mest tydelige ligger rundt at relasjonen mellom Frankrike og Tyskland er med å avgjøre hvordan de forholder seg til hverandre. Relasjonen utgjør også at fransk diplomatiske strategier ligger rundt da å øke egen sikkerhet, og hindre Tyskland i få samme grad av sikkerhet. Det mest merkverdig ligger da ved befestning politikkens deres, samtidig som innsettingen av den defensive stridsvogns kategorien. en annen strategi som vises, ligger i det tidligere arbeidet, ved da å hindre Tyskland i å få mer militært manntall, ved da å hindre dem i å kunne få større hær, da i form av mannskap og stridsvogner. Man ser det liggende i Tardieu planen, men også som en del av Hoover planen, etter bearbeidet med den.

Om man ser på metoder, handler det mest i at de hadde alltid mot argumenter for at Tyskland skulle få større tall i hvor mye de kunne ha av militært materiell. Fra den Tysklands spørreunde ser man fort at franske diplomater legger fram argumenter for at Tyskland ikke skal få like stort mannskap i militæret sitt som andre stormakter i konferansen. men en viktig metode, som ligger sammen med strategi, handler om den defensive stridsvognen. Denne stridsvognen ser man er en metode for å kunne ruste sin forsvarslinje, samtidig som de også ville hindre at en tysk befestning skulle installeres langs landegrensen. Denne defensive stridsvognen ville også utgjøre en slagkrafts dannelse i fransk befestnings forsvar. Rundt befestninger, ser man under spørreunden i appendix 3 at Frankrike også setter sterke begrensninger for de ulike våpnene Tyskland presenterer fram i diskusjonen. Men fast satt ligger det rundt at den defensive stridsvognen på 70 tonn skal være den største slagkraften til en befestning, og ikke artilleri kanonen. Frankrike brukte da argumentet om at artilleri kanonen ikke er treffsikker nok, mens en stridsvogn kan bevege seg mer til ett bruk bart mot-angreps våpen og middel.

Denne oppgaven gir ett historisk perspektiv innenfor fransk diplomati oppimot Tyskland og viser relevans innenfor hvordan den fransk-tyske relasjonen er imot hverandre over lang tid, og denne relasjonen vises fram i svar på forslag under konferansen. Fra denne oppgaven ser man også noen spennende elementer som blir litt forklart, men ikke så utfyllende ifra litteratur og kilder. Rundt stridsvognens forkunnskaper fra deltagende nasjoner viser det seg store sprik innenfor hva de mener er definisjonen av en stridsvogn. Hva en stridsvogn er definert blant deltagende diplomater i konferansen er ett tema som kan være mer utfyllende, og setter også preg på historien til stridsvognen, ved å kunne se på stridsvognens beskrivelse over tid fra første verdenskrig over til nyere tid.

Oppgaven viser også fram hvordan franske diplomater jobbet for å hindre Tyskland i å få tilgang til stridsvogn utvikling. Det er en del av deres innledende krav fra Tardieu planen, og henger sammen med fransk-tyske relasjonen til at Frankrike ville at Tyskland skulle fortsette å forholde seg til Versaillestraktatens begrensninger. Men det mest spennende er det franske etterretningsbyråets arbeid med å finne denne overtredelsen i Tyskland, med opprustning deres. Å kunne se mer på arbeidet til *Deuxième Bureau* er et spennende arbeid for å se denne relasjonen i motstridenhet, og hvordan Tyskland holdt denne opprustning hemmelig. Da sett på samarbeidsavtaler, og interne avtaler i nasjonen.

Litteraturliste

Borg, M. T. (1992). Reducing Offensive Capabilities. The Attempt of 1932. *Journal of Peace Research*, 29(2), s.145–160. <http://www.jstor.org/stable/424049>

Citino, R. M. (2016). New gang in town: the rise of the German panzer division: how mobility came to define warfare in the 20th century. *MHQ : the Quarterly Journal of Military History*, 28(2), 26.

Curley, R. (2012). *The science of war: strategies, tactics, and logistics*. *Britannica Educational Pub*. Rosen Educational Services.

Davies, T. R. (2004). France and the World Disarmament Conference of 1932-34. *Diplomacy & Statecraft*, 15(4), s. 765-780. doi: <https://www.doi.org/10.1080/09592290490886838>

Doughty, R. A. (1974). De Gaulle's Concept of a Mobile, Professional Army: Genesis of French Defeat?. *US Army War Collage*, 4(2), s. 22-34. <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA509926.pdf>

Gillis, M., & United Nations Office for Disarmament Affairs. (2012). *Disarmament: a basic guide*. United Nations.

Greenhalgh, E. (2000). Technology Development in Coalition: The Case of the First World War Tank. *The International History Review*, 22(4), s:806–836. <http://www.jstor.org/stable/40108526>

Hansard. (10. mai. 1932). *Disarmament Policy*. UK Parliament. <https://api.parliament.uk/historic-hansard/lords/1932/may/10/disarmament-policy>

Jaffe, L. S. (1992). Abolishing War? Military Disarmament at the Paris Peace Conference, 1919. I. McKercher (red.), *Arms limitaion and disarmament: restraints on war, 1899-1939*. (s.43-60). Praeger

J. T. G. (1932). The Hoover Disarmament Plan. *Current History (1916-1940)*, 36(5), 580–582. <http://www.jstor.org/stable/45337041>

KROTZ, U. (2014). Three eras and possible futures: a long-term view on the Franco-German relationship a century after the First World War. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, 90(2), s.337–350. <http://www.jstor.org/stable/24538558>

Maiolo, J. (2010). *Cry Havoc: How The Arms Race Drove the World to War 1931-1941*. Basic books; Illustrated edition

Noel Baker, P. J. (1934). Disarmament. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1931-1939)*, 13(1), s. 3–25. <https://doi.org/10.2307/2603949>

Rowland, B. M. (2011). *Charles de Gaulle's legacy of ideas*. Lexington Books.

Shaw, R. (1932). The Legacy of Versailles. *Current History (1916-1940)*, 36(3), s.287–290. <http://www.jstor.org/stable/45334041>

Steiner, H. A. (1933). The Geneva Disarmament Conference of 1932. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 168, 212–219. <http://www.jstor.org/stable/1019055>

The Brisbane Curriour. (10. feb. 1932) Geneva Conference, *France's Attitude*, s:11

Townshend, C. (2005). *The Oxford History of Modern War*. Oxford University Press

Tucker, S. (2004). *Tanks : an illustrated history of their impact*. ABC-CLIO.

United Nations Library & Archives Geneva. (1932). Land Armaments - Documents presented to and discussed at meetings of the Committee of Experts of the Land Commission of the Disarmament Conference. (R2427/7A/36725/36725). United Nations. <https://archives.ungeneva.org/land-armaments-documents-presented-to-and-discussed-at-meetings-of-the-committee-of-experts-of-the-land-commission-of-the-disarmament-conference-1932>

United Nations Library & Archives Geneva (1932). Land Armaments - Land Commission of the Disarmament Conference, 1932 - Report. (R2414/7A/37360/35803). United Nations. <https://archives.ungeneva.org/land-armaments-land-commission-of-the-disarmament-conference-1932-report>

